

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
Європейська Асоціація Економістів

ЗБІРНИК ТЕЗ

VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

4 грудня 2019р.

**Київ
2020**

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету інформаційних технологій та управління
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 1 від 22.01.2020 р.)*

Редакційна колегія:

Рамський А. Ю. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Лойко В. В. – д.е.н., доцент, професор кафедри національної економіки та фінансів, Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Краус Н. М. – д.е.н., доцент, професор кафедри національної економіки та фінансів, Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Сосновська О. О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Казак О. О. – к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Васечко Л. І. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Обушний С.М. – к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Жукова Ю. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Маляр С.А. – викладач кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка

Жильцов М.О. – викладач кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка

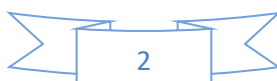
«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи» [Текст]: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Київ, 4 грудня 2019 р.) / Київський університет імені Бориса Грінченка.- Київ, 2020. – 185 с.

Викладено тези доповідей учасників VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи», яка відбулася у м.Києві 4 грудня 2019 р.

Висловлені у тезах думки та пропозиції можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії. Відповідальність за достовірність інформації, точність назв, статистичних даних, прізвищ та цитат несуть автори. Матеріали опубліковані в авторській редакції. У випадках виявлення плагіату відповідальність несуть автори наданих матеріалів

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019

«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»

Броніцька К.С.,
здобувач ступеня магістра,
Соболева-Терещенко О.А.,
к. е. н., доцент кафедри фінансів та економіки
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

КОМУНІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА НБУ В УМОВАХ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ ПРО СПЛІТ

Центральний банк є беззаперечним учасником грошово-кредитної системи будь-якої країни, він має на меті забезпечення безперервної діяльності не тільки цієї системи, а і також загалом економіки країни. Для виконання зазначеної мети, центральний банк має здійснювати інформування суспільства стосовно запланованих до запровадження та запроваджених змін, визначених пріоритетів вдосконалення та розвитку впроваджуваних ним стратегій та його загальної політики.

Формування у соціуму довіри до економіки в цілому на даному етапі розвитку країни є надзвичайно важливим, оскільки сформована довіра є лакмусовим папірцем вдалості здійсненого вибору, застосування та контролю за застосуванням ряду економічних інструментів у сфері здійснення економічної політики. Механізми державного регулювання фінансової сфери набувають особливого значення в умовах його інформатизації, глобалізації, змін існуючих умов його регулювання, збільшення асортименту фінансових послуг і різноманіття їх виробників. Це особливо важливо в українських умовах, де клієнтами цього ринку досі були в основному юридичні, а не фізичні особи.

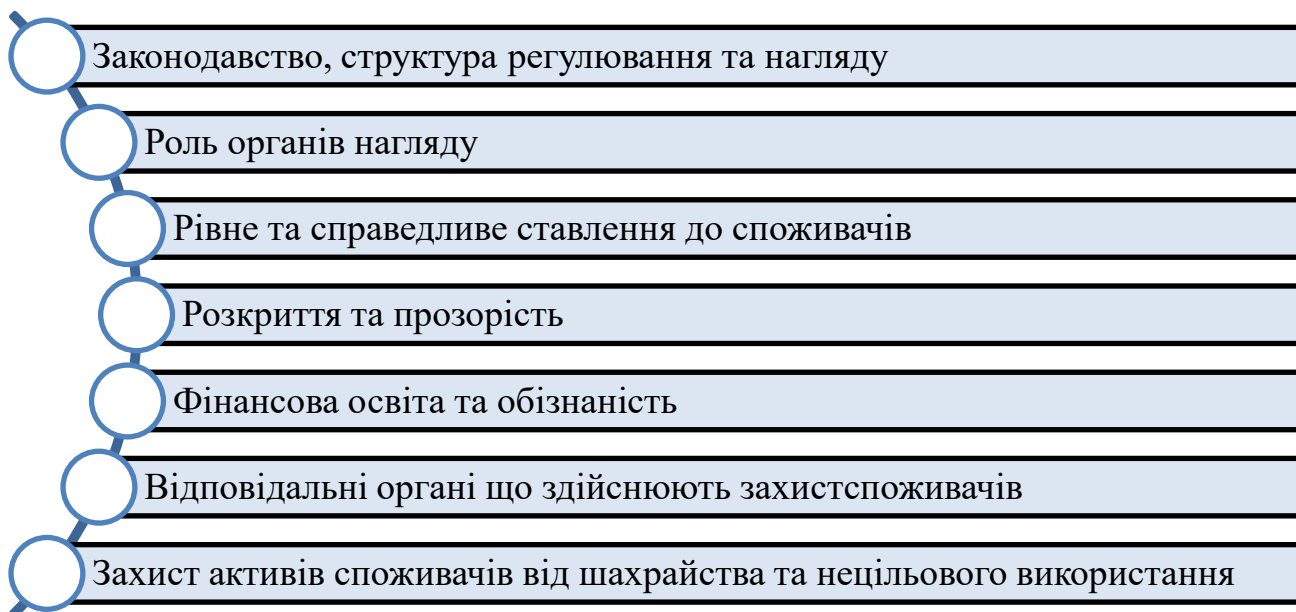
Держава регулює діяльність суб'єктів фінансового ринку й окремі види фінансових послуг. Насамперед банківський сектор – за допомогою застосування у якості регулятора Національного банку України. Наразі у компетенції Національного банку у зв'язку з внесенням змін до законодавчої бази буде стояти також питання регуляції небанківського фінансового ринку. Процес зміни регулятора не є тактичною дією, він розрахований на його повне здійснення у перспективі, тому наразі відбувається лише підготовка до фактичного запровадження нових умов регуляції діяльності учасників небанківської частини фінансового ринку, але вже зраз можна говорити, що прийняття такого рішення дозволить у багато чому спростити сам процес регулювання, наблизити його до умов європейсько-орієнтованого по своїй суті.

В цілому, ринок фінансових послуг піддається мегарегулюванню, спрямованому на підтримку стійкості та стимулювання розвитку ринку в цілому. Серед основних засобів мегарегулювання виділяють механізми державного регулювання грошової пропозиції за допомогою кредитно-грошової, бюджетної, фіскальної, боргової, цінової, резервної й митної політики, попиту на гроші та швидкості їх повернення через посередництво загальної соціально-економічної,

«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»

інвестиційної та промислової політики. Також держава регулює діяльність виробників фінансових послуг на різних сегментах ринку й умови надання цих послуг споживачам. Економічні очікування в цілому варто розуміти одним із показників довіри суспільства.

Історія невдач “to big to fail” банків та фінансових пірамід призвела до суттєвого зменшення довіри до фінансового сектору та до регуляторів з боку всіх учасників ринку. У 2014 році 112 країн Світу прийшли до спільного висновку, що захист прав споживачів є важливим для побудови довіри до фінансової системи і розвитку конкуренції на фінансових ринках [1, с. 1]. На основі спільного висновку країнами-учасницями G20 було визначено принципи захисту прав споживачів в фінансовій сфері. Основні принципи захисту прав споживачів фінансових послуг, прийняті G20 наведено на рис 1.

Рис.1. Принципи захисту прав споживачів фінансових послуг

У 97 із 109 країн функція захисту прав споживачів покладена на регуляторів фінансового ринку, тобто на центральні банки. До переліку 12 країн, в яких функція захисту прав споживачів не покладена на регулятора фінансового ринку відносяться: Гамбія, Гватемала, Гайана, Гондурас, Ямайка, Киргизія, Мадагаскар, Монголія, Польща, Румунія, РФ*, Таджикистан [2, с. 1].

Слід зазначити, що шлях до фінансової інклюзії це насамперед розвиток фінансового сектору. Країни, що розвиваються часто мають лідерські позиції на шляху до фінансової інклюзії (наприклад, Кенійська M-Pesa чи Індійська eKYC). Деякі розвинуті країни також вважають фінансову інклюзію довгостроковою політичною метою. Наприклад, Казначейство Великобританії створило робочу групу з питань фінансової інклюзії наприкінці 1990-х, розробило План дій у 2004 та 2008 та заснувало Комісію з питань фінансової інклюзії у 2015 році.

Розвинуті країни також були форвардами регуляторних та технологічних інновацій, які сприяли фінансовій інклюзії, серед яких слід зазначити: Регуляторні

пісочниці (США, Великобританія, Сінгапур), PSD2, Ініціативи з покращення ринкової поведінки та захисту прав споживачів, FinTech, RegTech and SupTech, ВідкритіAPIs.

Враховуючи закордонний досвід захисту прав споживачів фінансових послуг, стає зрозуміло, що потенціал України, потребує законодавчого врегулювання відповідно до Шостої Стратегічної цілі НБУ, яка зазначає, що населення активно та свідомо використовує сучасні фінансові інструменти з метою поліпшення власного добробуту. Таким чином, відповідно до удосконалення системи мегарегулювання діяльності виробників фінансових послуг на різних сегментах ринку в умовах євроінтеграції с застосуванням рекомендацій МВФ регулятор прийняв закон про СПЛІТ, згідно з яким 30 червня 2020 року страхові компанії переходять у підпорядкування до НБУ.

Звичайно, страховий ринок хвилюється перед невідомістю, очікування учасників фінансового сектору різноманітні і в цьому процесі зміни регулятора з Нацкомфінпослуг на НБУ дуже важливими є комунікації центрального банку, які б визначали чіткі і зрозумілі вимоги до ліцензування, до резервування, до структури власності, до капіталу. Зарубіжний досвід показує, що процес зміни регулятора з Нацкомфінпослуг на НБУ вигідний не лише самому страховому та банківському ринку, а й споживачам. Насамперед самому страховому ринку, а саме його сумлінним учасникам, які займаються зрозумілим класичним бізнесом та є найбільшими платниками податків страхового ринку процес зміни регулятора дозволить зробити перезавантаження та очищення від непрозорих учасників.

Для банківському ринку, для якого механізм страхування є важливим інструментом покриття ризиків, звичайно, це також вигідно. Банки і страхові компанії, будуть мати одного регулятора. Для банків НБУ вже встановив вимоги до прозорості діяльності та поточним операціям. Тому саме принцип прозорості НБУ поставив одним з трьох головних пріоритетів в реалізації закону про СПЛІТ для учасників фінансового сектору. Звичайно в зв'язку з цим споживачі будуть більш захищені від недобросовісних дій деяких учасників фінансового ринку, що іноді відбуваються зараз. Слід зазначити, що одночасно з законом про СПЛІТ був прийнятий закон, спрямований на захист прав споживачів фінансових послуг, нагляд за виконанням якого на ринку як банківських, так і небанківських фінансових послуг в буде здійснювати НБУ.

Відповідно до стратегії розвитку фінансова інклюзія включатиме три взаємопов'язані частини: доступ до фінансових послуг, фінансова грамотність та захист прав споживачів фінансових послуг. Характеристика поточного стану та прогностні очікувані результати впровадження СПЛІТ та захисту споживачів фінансових послуг наведено на рис 2.

ПОТОЧНИЙ СТАН	ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ
<ul style="list-style-type: none"> • нав'язування фінансових послуг • оманлива інформація про вартість фінансових послуг • зміна комісій без попередження • ненадання проекту договору для ознайомлення • неправдива інформація на вебсайті і в рекламі фінустанови • відсутні попередження про можливі ризики для клієнта • неможливість порівняння інформації на вебсайті різних фінустанов • значна кількість звернень до НБУ • низький рівень довіри населення до фінансового сектору 	<ul style="list-style-type: none"> • безпечність та надійність фінустанов • наближення фінансового ринку до європейських стандартів роботи • достовірна реклама та повне розкриття інформації про фінансові послуги • єдиний підхід до розгляду звернень громадян та покращення якості відповідей на них • побудова довіри до банківської системи та фінансового сектору в цілому • покращення якості надання фінансових послуг та посилення конкуренції фінустанов • підвищення рівня фінансової інклюзії в Україні

Рис.2. Поточний стан та очікувані результати впровадження захисту прав споживачів фінансових послуг

Існуюча література з питання не надає емпіричних даних про зв'язок довіри до центральних банків та економічних очікувань учасників фінансового сектору та тим більше про взаємозв'язок їх очікувань і механізму здійснення комунікації центрального банку. Саме через це завдання роботи – заповнення цієї прогалини за допомогою дослідження ефективності комунікаційної політики Національного банку України та її потенційного впливу на економічні очікування учасників фінансового сектору та сприяння підвищенню довіри є актуальним.

Дослідження економічних очікувань спричинило те, що для центральних банків останнім часом все гостріше постає питання проведення комунікаційної політики, яка б допомогла реалізувати всі аспекти своєї діяльності, виявити на що націлені очікування учасників фінансового сектору та пристосувати свою політику якомога ближче до їх сподівань. Головним завданням комунікаційної політики центрального банку є завоювання довіри. Проте, при постійному проведенні комунікації, він націлений на більш довготермінову перспективу — це управління

очікуваннями [3, с. 1]. Самі ж центральні банки наголошують на використанні комунікації як на засобі грошово-кредитної політики [4, с. 238].

Національний банк України не є виключенням. Відповідно він є сучасним, відкритим і незалежним центральним банком. Національним банком комунікація визнається невід'ємною частиною своєї діяльності та запорукою ефективної реалізації своєї політики, спрямованої на досягнення цілей, встановлених виключно його стратегією. Хоча цьому питанню Національний банк України почав приділяти такої уваги зовсім нещодавно [5, с. 1].

Узагалі комунікація, як форма спілкування центральних банків з громадськістю, є складним інструментом, який може бути навіть складнішим, ніж зміна процентної ставки. Проте, не зважаючи на це, вона є необхідною у сучасних ринкових умовах. Комунікація має бути ефективною, чіткою та достовірною [6, с. 1]. Комунікація є одним з основних каналів, через які Національний банк може впливати на ринкові переконання щодо її майбутніх дій. Під час дослідження очікувань економічних агентів традиційно розрізняють корпоративний сектор (бізнес), домогосподарств (споживачі) та інвесторів, які визначають рівень витрат та споживання в економіці залежно від рівня їх впевненості. Відтак рівень впевненості та настрої економічних агентів детермінує їх майбутню поведінку, в тому числі і у фінансовому секторі [8, с. 1]. Загалом у країнах Європейського союзу виділяють три різні цільові групи: це учасники фінансового ринку; інші інституційні суб'єкти, зокрема у політичній сфері, та громадськість у цілому [6, с. 1].

Стосовно України, то цільовими аудиторіями комунікації Національного банку є суб'єкти державної політики, громадськість та споживачі фінансових послуг, а також, останнім часом, почали виділити окрему групу, таку як академічна спільнота [5 с. 1]. Також вважаємо за потрібне, виділити наступні цільові групи без яких комунікація між Центральним банком була б не повноцінною. Це такі групи як: журналісти ЗМІ; бізнес-групи, підприємства; міжнародні та іноземні установи, міжнародні організації та проекти; незалежні аналітичні й експертні організації; підприємці (приватний бізнес, що не належить до фінансового сектора); вкладники проблемних банків, тощо.

Отже, необхідність вивчення економічних очікувань учасників фінансового ринку є однією з головних цілей та завдань комунікаційної політики центральних банків світу в цілому та Національного банку України конкретно, адже з внесенням змін до порядку регулювання небанківської частини фінансового сектору, а саме, зміни регулятора з Нацкомфінпослуг на безпосередньо Національний банк України. Через здійснення цього процесу потреба у оптимізації комунікативної політики центрального банку країни стає за своєю важливістю однією із провідних у провадженні Національним банком своєю діяльності.

Через розширення переліку учасників фінансової сфери, що підлягають регулюванню саме центральним банком країни також нагальним питанням стає покращення регулятором умов їх комунікації не тільки з ним безпосередньо, а і у тристоронньому напрямку: учасники небанківської частини фінансового ринку – Національний банк України – учасники банківської частини фінансового ринку [8 с. 1].

У цілому від зміни регулятора учасників небанківського фінансового ринку процес комунікації між ними та банківськими установами, вітчизняним центральним банком має проявити тенденції до її оптимізації, спрощення та покращення у довгостроковій перспективі.

ДЖЕРЕЛА

1. EBRD/The World Bank Report on Global Survey on Consumer Protection and Financial Literacy: Oversight frameworks and practices in 114 economies, 2014
2. EBRD/The World Bank Report on Global Survey on Consumer Protection and Financial Literacy: Oversight frameworks and practices in 114 economies, 2014
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
4. Binder C. Fed speak on main street: Central bank communication and household expectations /C. Binder // Journal of Macroeconomics. — 2017. — № 52. — P. 238—251.
5. Марія Репко : «Коли прогнози центробанку не збігаються із реальністю, він ризикує втратити довіру» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://lb.ua/economics/2018/04/13/395220_golovniy_ekonomist_nordbank_koli.html .2018.
6. Smaghi L. B. The value of central bank communication [Electronic resource] / L. B. Smaghi. —2007. — Available at: https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2007/html/sp071120_2.en.html.
7. Hansen S. The nature and effectiveness of central-bank communication [Electronic resource] / S. Hansen, M. McMahon. — 2016. — Available at: <https://voxeu.org/article/nature-andeffectiveness-central-bank-communication>.
8. Стратегія комунікацій Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://StrategyCommunicationNBU.pdf>.